

PATRICIA
HIGHSMITH

Ripley Yeraltında

Çeviri: CİHAN KAPLAN

♥ can
roman

PATRICIA HIGHSMITH

RIPLEY
YERALTINDA

Ripley Under Ground, Patricia Highsmith

© 1993, Diogenes Verlag AG Zürich

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Editör: Seçkin Selvi

Düzeltili: Tuğba Eriş, Aylin Samancı

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litos Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-3183-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750731839

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

PATRICIA HIGHSMITH
RIPLEY
YERALTINDA

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Cihan Kaplan

♥can

Patricia Highsmith'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ripley Su Altında, 2000

Yetenekli Bay Ripley, 2001

Ripley'nin Oyunu, 2016

Ripley ve Peşindeki Çocuk, 2016

PATRICIA HIGHSMITH, 1921'de Teksas'ta doğdu, 1927'de ailesiyle New York'a taşındı. Üniversite eğitimini burada, Barnard Koleji'nde tamamladı. Küçüklüğünde annesi onu doğurmak istemediğini söyleyince annesiyle ömür boyu girdiği çatışma, polisiye romana yönelmesine yol açtı. Ateist olan Highsmith, Amerika'nın demokratik ideallerine inanırdı ancak ülkenin 20. yüzyıldaki kültürel yapısını ve dış politikasını da şiddetle eleştirdi. Suç işleme psikolojisini, çift kişilik sorununu işleyerek çarpıcı romanlar kurgulayan Highsmith çok sayıda ödül aldı. İlk romanı *Trendeki Yabancılar*, "Ripley" serisi ve başka yapıtları birçok defa sinemaya uyarlandı. Diğer eserlerinin arasında *Carol*, *Ocak Ayının İki Yüzü*, *Edith'in Güncesi*, *Küçük g: Bir Yaz Masalı* ve *Bir Kadın Düşmanından Öykücükler* sayılabilir. Highsmith, ömrünün son on iki yılını geçirdiği İsviçre'nin Locarno kentinde 1995'te lösemi-den hayata veda etti.

CİHAN KAPLAN, 1973'te İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Pertevniyal İlkokulu ve Sarıyer Ortaokulu'nda tamamladıktan sonra sırasıyla Deniz Lisesi'ni ve Deniz Harp Okulu'nu bitirdi. Kitaplarını çevirdiği yazarlar arasında Jeffrey Archer, Norman Itzkowitz ve Halil Cibran var.

Fransa'da dost olduđum
Polonyalı komşularım
Agnès ve Georges Barylski'ye

1977

Doğruluğuna sıkı sıkıya inandığım değerler
için ölmekten ziyade, inanmadığım şeyler için
seve seve öleceğim kanısındayım...
Bazen sanatsal yaşamın uzun ve çekici
bir intihar olduğunu düşünüyorum,
öyle olduğu için de hiç üzülmiyorum.
Oscar Wilde'ın özel mektuplarından

1

Telefon çaldığında Tom bahçedeydi. Evin kâhyası Madam Annette'ten telefona cevap vermesini istedi ve taş basamakların yanlarını sarmalayan ıslak yosunları kazımaya istifini bozmaksızın devam etti. Rutubetli bir ekim ayıydı.

İçeriden Madam Annette'in ince tiz sesi duyuldu. "Mösyö Tom, Londra'dan arıyorlar!"

"Geliyorum!" diye seslendi Tom. Elindeki küçük bahçe küreğini yere fırlatarak merdivenlere yöneldi.

Telefon evin alt katındaki oturma odasında idi. Tom, üstünde kot pantolon olduğundan, sarı saten kanepeye oturmadı.

"Merhaba Tom. Ben Jeff Constant. Hatırl..." (*Geğirme sesi...*)

"Biraz daha yüksek sesle konuşabilir misin? Hat çok kötü."

"Böyle nasıl? Ben seni çok iyi duyabiliyorum."

Londra'dakiler her zaman bunu yapardı. "Biraz daha iyi," dedi Tom.

"Mektubumu aldın mı?"

"Hayır."

"Oo! Başımız dertte. Seni uyarmak istedim. Bir..."

Önce bir hışırtı, ardından bir uğultu duyuldu. En son olarak da bir tıkırtıdan sonra hat kesildi.

Tom, "Lanet olası," diye mırıldandı. Kendisini uyar-
mak mı? Galeride yolunda gitmeyen bir şey mi vardı
acaba? Acaba Derwatt Limited'le olan ortaklığıyla mı
ilgiliydi? Kendisini neden uyarılmış olabilir ki? Tom güç-
bela bu işe bulaştırılmıştı, ama aslına bakılırsa Derwatt
Limited'i kurma fikri kendisinden çıkmıştı. Evet hakikat
buydu. Hatta bu ortaklıktan bir miktar kâr da elde edi-
yordu. Tom, tekrar çalacağını düşündüğü telefona bakı-
yordu gözcüyle. Acaba o mu Jeff'i aramalıydı? Fotoğraf-
çı Jeff Constant'ın kendi stüdyosundan mı, yoksa galeri-
den mi aradığına dair bir fikri yoktu.

Tom biraz daha yosun kazımak düşüncesiyle arka
bahçeye açılan camlı kapıya doğru ilerledi. Hemen he-
men her gün bir saatini ayırdığı bahçe işleriyle ilgilen-
mekten keyif alıyordu. Çim biçme makinesiyle çimleri
biçiyor, ince dal ve zararlı otları tırmıkla toparlayıp yakı-
yordu. Böylelikle hem egzersiz yapmış oluyor hem de
kafasındaki hayalleri tazeliyordu. Bahçe küreğini eline
daha yeni almıştı ki, telefon yeniden çaldı.

Madam Annette elindeki toz beziyle oturma odası-
na geliyordu. Altmışlı yaşlarındaki kadın kısa boylu, tık-
naz ve oldukça neşeli biriydi. Tek kelime İngilizce bilmi-
yordu ve öğrenme yetisinden yoksun bir hali vardı. Ma-
dam Annette'in "günaydın" diyecek kadar bile İngilizce
bilmeyişi Tom'un çok işine geliyordu.

"Ben bakarım madam," dedi Tom. Ahizeyi kaldırdı.

"Aloo!" Bu Jeff'in sesiydi. "Dinle Tom... Londra'ya
gelip gelemeyeceğini öğrenmek istiyorum. Ben..."

"Neyi bilmek istiyorsun?" Hat yine kötüydü, ancak
bu kez berbat değildi.

"Diyorum ki... mektupta konudan bahsetmiştim.
Şimdi telefonda izah edemem. Ama konu önemli Tom."

"Birisi ters bir şey mi yaptı? Bernard mı?"

"Öyle de denilebilir. Büyük olasılıkla, New York'tan
biri gelecek yarın."

“Kim gelecek?”

“Mektupta anlattım. Sen de biliyorsun ki, Derwatt’ın sergisi salı günü açılıyor. O güne kadar adamı oyalayacağım. Ed ve ben maalesef müsait olamayacağız.” Jeff’in sesi telaşlı geliyordu. “Tom, sen o gün müsait olur musun?”

“Şey... Evet.” Aslında Tom Londra’ya gitmek istemiyordu.

“Lütfen Tom, Londra’ya geleceğinden Heloise’in haberi olmasın.”

“Heloise zaten Yunanistan’da.”

“Ohh, bu çok iyi.” Jeff’in sesine ilk kez bir rahatlama gelmişti.

Jeff’in acele posta servisiyle taahhütlü gönderdiği mektup, aynı gün akşamüzeri saat beşte geldi.

Charles Place, No: 104

N.W.8.

Sevgili dostum Tom,

İki yıllık aradan sonra, Derwatt’ın yeni sergisi ayın 15’inde, salı günü açılıyor. Bernard’ın elinde on dokuz yağlıboya tablo var. Bazı kişiler de sergilensin diye tablolarını ödünç verecekler. Şimdi kötü haber geliyor.

Thomas Murchison adında bir Amerikalı var. Çuval dolu su parayla emekli olmuş bu adam bir koleksiyoncu, satıcı değil. Derwatt’ın çalışmalarından birini üç yıl önce bizden satın almıştı.

Yakın zaman önce Amerika’da rastladığı Derwatt’ın daha önceki çalışmalarından bir tabloyu, kendi satın aldığı tabloyla karşılaştırdığını söyleyip elindeki tablonun sahte olduğunu iddia ediyor. Pek tabii ki o tablo Bernard’ın yaptıklarından biri olduğuna göre, adamın elindeki tablo sahte. Bu konuda Buckmaster Sanat Galerisi’ne (yani bana) yazı yazarak, kendisinde bulunan tablonun gerçek bir Derwatt çalışması olmadığını, tabloda

kullanılan renklerin ve boyama tekniğinin, Derwatt'ın beş-altı yıl önce yaptığı çalışmalara ait olduğunu düşündüğünden bahsediyor.

Murchison'ın kötü kokular yayma niyetinde olduğuna dair kuvvetli hislerim var. Ne yapmalıyız Tom? Senden her zaman güzel fikirler çıkmıştır.

Tüm masrafların Buckmaster Sanat Galerisi tarafından karşılanacak. Buraya gelip bize akıl verebilir misin? Güven telkinine şu an her şeyden daha fazla ihtiyacımız var. Bernard'ın yeni tablolarından herhangi birini berbat etmiş olduğunu düşünmüyorum. Ancak Bernard telaş içinde ve onun ayak altında olmasını istemiyoruz, özellikle de sergi açılışında.

Lütfen mümkünse derhal gel!

En içten dileklerle

Jeff

Not: Murchison, yazdığı mektupta oldukça kibar bir dil kullanmış olsa da, öyle sanıyorum ki, elindeki tablonun sahte olup olmadığını anlamak için Meksika'ya gidip Derwatt'ı bulma konusunda ısrarcı olacak birine benziyor.

Tom, meselenin can alıcı bir noktaya gittiğinin bilincindeydi. Çünkü Derwatt diye biri artık yoktu. Sözümöna, Buckmaster Sanat Galerisi ve Derwatt'ın vefalı arkadaşlarından oluşan küçük bir topluluğun ortaya attığı hikâyeye göre, Derwatt yaşamını sürdürmek için Meksika'da küçük bir köye yerleşmişti. Kimseyle görüşmeden ve hatta insanlarla telefonla bile irtibat kurmadığı bir yaşam sürüyordu. Ayrıca yaşadığı adresin hiç kimseye verilmemesi konusunda da sanat galerisindekileri sıkı sıkıya tembihlemişti. İşin aslı tüm bu hikâyeye de Tom'un uydurmasıydı. Murchison Meksika'ya gidip ömrünün sonuna kadar arasa bile Derwatt diye birini bulamazdı.

Tom olabilecekleri şimdiden kafasında canlandırma-

biliyordu. Murchison muhtemelen beraberinde götüreceği Derwatt tablosunu diğer galeri sahiplerine ve ardından da basına göstererek insanların Buckmaster Sanat Galerisi hakkındaki fikirlerinin değişmesine sebep olacaktı. Açığa çıkacak şüpheler nedeniyle Derwatt toz duman olabilirdi. Acaba “çete” onun adını bu işe bulaştırırmıydı? (Tom, “çete” kelimesinden nefret etmesine rağmen, Derwatt’ın eski dostları olan sanat galerisindekilere hep “çete” gözüyle bakardı.) Ayrıca Bernard’ın kötülüğünden olmasa bile –neredeyse İsa ile boy ölçüşür seviyedeki– anlamsız dürüstlüğünden ötürü, Tom Ripley ismini zikretmiş olabileceğini düşündü.

Tüm yaptıkları düşünülecek olursa, Tom kendi ismini ve itibarını lekelememek adına hayret verici bir şekilde başarı göstermişti. Bu olayın en utanç verici kısmı ise; Plisson İlaç Fabrikası’nın sahibi milyoner Jacques Plisson’ın kızı olan Heloise Plisson ile evli olan, Villeperce-sur-Seine sakini Thomas Ripley’nin, topu topu yüzde on bile olsa, hissedarı olduğu Derwatt Limited’i para kazanmak amacıyla dolandırmak için aptalca bir şey uydurduğuna dair haberlerin Fransız gazetelerinin manşetine düşecek olmasıydı. Bu durum kendisini fazlasıyla namussuz gösterecekti. Hatta, ahlak kuralları konusunda Tom’a ders verebilecek son kişi olan Heloise bile buna tepki verebilirdi. Şüphesiz kayınpederi de, gerekirse Heloise’in harçlığını keserek Tom’dan boşanması için kızına baskı uygulayacaktı.

Büyük bir şirket olan Derwatt Limited’de meydana gelecek çöküş, elbette başka sonuçlar da doğururdu. Gerek Tom’a ve gerekse “çete”ye telif hakkı ödeyen, çok kazançlı “Derwatt” marka resim malzemeleri pazarlama işi de Derwatt Limited ile birlikte iflas ederdi. İşin bir de Perugia’daki Derwatt Resim Atölyesi ayağı vardı. Perugia’ya tatile gelen yaşlıca hanımların ve Amerikalı kızların resim dersi aldıkları bu atölyeden de hatırı sayılır bir ge-

lir elde ediyorlardı. Ancak ders ücretlerinden ve resim malzemelerinin satışından sağlanan kazanç devede kulaktı. Atölyeden sağlanan gelirin asıl büyük bölümünü, Perugia'ya gelen paralı turist kursiyerlere emlakçılık hizmeti vererek ayarlanan, lüks evler ve mobilyalı dairelerden alınan komisyonlar oluşturuyordu. Atölyede ders verenler ise, Derwatt aldatmacasından bihaber olan, eşcinsel bir İngiliz çiftten ibaretti.

Tom gerçekten Londra'ya gitmeli miydi? Buna bir türlü karar veremiyordu. Onlara ne söyleyebilirdi? Aslında sorunun temelde ne olduğunu bile anlamamıştı. Bir ressamın, makul sınırlar çerçevesinde altı üstü tek bir tablo için eski kullandığı tekniğe dönmüş olmasında ne sakınca olabilirdi ki?

“Mösyö Tom, akşam yemeğinde kuzu pirzolası mı yoksa jambon mu yemek istersiniz?” diye sordu Madam Annette.

“Kuzu pirzolası istiyorum,” diye cevap verdi Tom. “Nezakentiniz için teşekkür ederim. Haa, bu arada dişiniz nasıl oldu?” Onu bütün gece uyutmayan dişi için köydeki en güvendiği dişçiye gitmişti kadıncağız.

“Tanrı'ya şükür, şu an hiç ağrıyorum. Dr. Grenier çok iyi birisi. Dişim apse yapmış. Bu yüzden dişi açtı ve sinirin kendiliğinden düşeceğini söyledi.”

Tom anlamış gibi başını salladıysa da sinirin nasıl düşeceğine akıl sır erdiremedi. “Yerçekimiyle olsa gerek,” diye düşündü. Bir keresinde sinirini almak için neredeyse dışında bir kuyu açmışlardı. Hem de üstçenede olduğu halde.

Madam Annette, “Londra'dan iyi haberler var mı?” diyerek konuyu değiştirdi.

“Şey... aslında hayır. Sadece bir arkadaşım aradı.”

“Peki ya Madam Heloise... ondan haber var mı?”

“Bugün hiç görüşmedik.”

Patricia Highsmith'in bütün dünyada okur kitleleri kadar sinemaseverler tarafından da tanınan ve beğenilen ünlü "Ripley" dizisi ilk defa bütün romanlarıyla Türkçede. 1955'te *Yetenekli Bay Ripley*'yle başlayan serüven, *Ripley Yeraltında* (1970), *Ripley'nin Oyunu* (1974), *Ripley ve Peşindeki Çocuk* (1980) ve *Ripley Su Altında*'yla (1991) devam etmişti.

Ripley Yeraltında, yazarın *Yetenekli Bay Ripley*'den on beş yıl sonra kaleme aldığı, dizinin ikinci kitabı. Bu kitapta İngiltere'deki bir resim galerisinden Paris'e, Paris yakınlarındaki bir kasabaya, Salzburg'a gidiş gelişlerle aktarılan heyecanlı bir serüven yer alıyor. Kazanç hırsı yüzünden tablo sahtekârlığıyla başlayıp cinayetlere uzanan olaylar dizisinde, yine Tom Ripley'nin kötücül ama kıvrak zekâsıyla karşı karşıyayız.

